

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne
Härad: V. Göinge
Socken: Verum
Uppteckningsår: 1938
Upptecknat av: Alf Kohnberg
Adress: E. N. K. S.
Berättat av: Janne Tuvesson
Född år 1896 i Verum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tillverkningen av
kistor, soffor och sängar
i Verums socken
(14 sid. 19 fotos)

Negativ: I: 5: 18-27

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Alf Rahmberg
 Härad: V. Gröinge. Adress: Ekåsen.
 Socken: Verum. Berättat av: Jönne Larsson
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum.

1.
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Lagesmannen Jönne Larsson är snickare till yrket, liksom sin far och farfar. F. n. tillverkar han trädgårdsmöbler, men han har under en lång tid av sitt liv nyssat med det, som var hans fars och farfars huvudsakliga gärning, nämligen tillverkning av sängar och soffor. Han är därför väl förtrogen med tillhörande saker och berättar gärna därom.

Den s. k. Gröingebygden är ju en föga fruktbart skikt. Våra dagar ha naturligtvis förhållandena blivit bra mycket bättre, då man tack

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne. Upptecknat av: M. Rahmberg
 Härad: V. Göttinge Adress: Ekely
 Socken: Verum Berättat av: Jarne Twissén
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum.

L
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

var de förbättrade kommunikationerna kan utnyttja den inkomstkälla, skogen erbjuder. Men med de skogspriser och dåliga kommunikationer, som varit rådande bara för en 40-50 års tid, var det en livsvänlig sak för befolkningen att genom hemindustri skapa sig någon ^{extra inkomst} ~~hemindustri~~. Denna hemindustri blev ofta ej någon betydelse utom trätorn det, som gav uppehållet under största delen av året. Varje socken i dessa trakter har ofta haft sin specia-

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne. Upptecknat av: N. Kahnerberg
 Härad: V. Gränge. Adress: Ekeby.
 Socken: Verum. Berättat av: Janne Innesson
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum.

3
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

litet. Vad Verums socken beträffar
 var tillräckningen av kistor, säffar och
 sängar den väsentligaste hemin-
 duktien. En bidragande orsak till
 att så blev fallit torde ha varit
 att Helgeå och Verumsårs flykta
 genom socknen. Utmed deras
 skändre stå fortfarande kvar
 en hel del av de enkla sägar, där
 riket försådes. Största avsättning-
 en härifrån torde dock ha gått
 söderut i form av sågade bräder
 (se nedan).

Sida 3.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: My Rahmberg
 Härad: V. Grönge Adress: Epshög
 Socken: Verum Berättat av: Jarne Larsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

4
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Som frut nämnts gjordes
 man för mest kistor. Sål produktionen
 och konsumtionen varit betydande kan man förstå av den
 (små) kistor, som fortfarande pryder s. g. s. alla hem i dessa trak-
 ter. Kistarna tillverkades mest
 av fur, fastän även ekkistor gjordes.
 Kistarna såldes i amålat skick på marknaderna. Priset för
 en furukista höll sig omkring 1,50 kronor.
 Det tog en dag att tillverka en sådan kista. För lim-
 ringen använde man

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kalnberg
 Härad: V. Gönne Adress: Ehrlig
 Socken: Verum Berättat av: J. Tuvesson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hemmagjorda linnskruckor s. k. kram-
 por (se foto). Ett särskilt slag av kis-
 tor var de s. k. "linsbunnarna", små
 kistor omkr. 40 cm. långa och 30 cm.
 breda. Dessa var dels avsedda för
 yngre flickor, som efter konfir-
 mationen skulle ut och tjäna.
 De hade ju ej några större förråd
 av klädesföredlar och kunde där-
 för nöja sig med en mindre och
 lättbärbar kista. Dessutom
 användes dessa kistor också till att
 förvara småbarnsutsyrslar i.

Ett särskilt kapitel fördras

Skriv endast på denna sida!

Sid 8.

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne. Upptecknat av: A. Kallenberg.
Härad: V. Göinge Adress: Epikur.
Socken: Verum Berättat av: J. Tuvesson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum.

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

de vagnar, på vilka man förslade
kistorna till marknadsplatsen.

På en sådan vagn kunde man laga
7 kistor och 2 lusakrummar. (De pringar
man fick för lusakrummarna skulle
man ha till att furta för i staden.)

Vagnarna gjordes av bok rite i
skogen. Man gjorde vagnen på
en dag, om man var 2 man om
det. Trädet fälldes med yxa och
med detta redskap bygg man också
upp båtarna. Dessa var 4 tum
hjorta. Framhjulen var 24 tum
i diameter och bakhjulen 25 tum.

Skriv endast på denna sida! Sid 6.

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Fajenberg
 Härad: V. Grönge Adress: Eksby
 Socken: Verum Berättat av: J. Turesson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

7
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Nåven barrades med en s. k. "fröske"
 (se bild). Idessa vagnar skulle enligt
 Janne Turesson ej funnits något
 metallfremål. De varade ej heller
 längre än för merresan. På mark-
 nadsplatsen såldes de till red för
 2 kr. styckst.

Fran de flesta gårdar kunde
 man sågade bräder till de nydligare
 delarna av Skåne. Man kunde
 med acar och ett axlass - en äcka -
 rynda 3 à 4 talfre bräder. 100
 tunn = 1 talfst bräder betalades med
 5 kr. Flera gårdar hade en dräng,

Skriv endast på denna sida! Sid 7.

ACC. N:R. 5867

Landskap: Spåne Upptecknat av: A. Ragnberg
 Härad: V. Gränge Adress: Ekby
 Socken: Verum Berättat av: J. Tresson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

8
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Var uppgift var att köra äckor. Vanligen
 hann man en äcka i veckan. Det
 var mest lyfsäffärer, man gjorde
 Bräddar med och körde upp.

För 75 år sedan började
 man allmänt med tillverkningen
 av soffor och sängar, det som fram-
 för allt blivit Verums sockens
 specialitet. Båda dessa möbler voro
 givetvis av enklaste slag och fordra-
 de inte någon yrkesskicklighet.
 Man bestod dem dock med en viss
 utsmyckning, nämligen gipsfigu-
 rer och pryddade ornament av al.

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kahnerberg
Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
Socken: Perum Berättat av: J. Turesson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Perum

9
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Gipsfigurerna kallades av slättborna för "Göingakungar". De fästes på soffans ryggstöd. När man gjorde "Göingakungar" skojade man litet med de för tröga ansedda slättborna. Man målade t. ex. halva mustaschen röd och halva blå, vilket väckte rydskänningarnas beundran. Utpriset för dessa gipsfigurer eller smidade ornament var 40 öre.

Det lägsta pris för soffor och sängar, som Janne Turesson könde till var 2 kr. respektive 2,50 kr. Detta inkräffade dock, innan han själv

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Rahmberg
Härad: V. Grönge Adress: Ekshög
Socken: Verum Berättat av: J. Tuvesson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum.

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

började med tillverkningen.
För 35-40 år sedan, när gamle Tuvesson gjärde på allvar började med yrket fanns i Verums socken 35 snickare, som bedrev tillverkning av huvudsakligen soffor och sängar. Dessutom gjordes de flesta bäncker och bänkar det på lediga stunder som en bisyssla. Men dessa snickare hade inte brödfödare mer än ett par månader från sina ägar. En snickare kunde tillverka 4 soffor i veckan, men då fick han också vara uppe vid 4 på morgnarna. Priset för dessa soffor

ACC. N:R. 5867

Landskap: *Skåne*
 Härad: *V. Göinge*
 Socken: *Verum*
 Uppteckningsår: *1938*

Upptecknat av: *Almberg*
 Adress: *Eskilby*
 Berättat av: *J. Tuvesson*
 Född år *1876* i *Verum*

//
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

höll sig omkring 7 kr. Från sängarna
 betalades 8-10 kr. Målaren erhöll 75
 äre, för att han målade sängen,
 men då släppte han sin färgen.

Sängar och soffor var huvudsak-
 ligen marknadsarbeten. På senare
 åren, d. v. s. innan möbelhandlarna
 kom och förstörde marknaden med
 sitt arbetslöshetssystem, var Kristi-
 anstad den bästa marknadsplatsen.

I genomsnitt såldes på marknaden
 200 soffor och sängar. Tidigare var
 Lund och Eslöv de bästa mark-
 nadsplatserna. De marknader man

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne. Upptecknat av: A. Kallenberg
Härad: V. Gränge Adress: Ekby
Socken: Verrum Berättat av: J. Turesson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verrum

12
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ammars beräkte var i Småland:
Sigfridsmässan i Växjö, Vislanda, Al-
vesta och Ljungby. I Skåne: Hös, Hösby
och Kivik.

Men slut några historier, som
Jens Turesson med alla besken
här förnöjelse ännu påminner sig.
I samliga står den krichtärbate
grängebon mot den trögare slätt-
bon. — Menarna på slätten hade
fr sig, att soffarna skulle vara
särskilt starka, om det var ekben
på dem. (Här kan inflikas att soffor
och sängar hade kryptade åtgång

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kallenberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekely
 Socken: Krum Berättat av: J. Tuvesson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Krum

13
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

sin statar- och drängshugorna) Dessa
 "egebeinsorffor" betalades med 1 kr. mer.
 Man lönade därfrån baksidan av ett
 ben omälat och naturligtvis var det
 det enda benet, som var av ek. - En
 gång hade inte färger på sofferna
 brunt barka, när man lastade
 dem på järnvägsvagnarna. De blev
 därfrån nedrotade av träken. Men följ-
 den blev bara en skrynkande åtgång
 tack vare det vackra mönstret.

En soffa hade fått en spricka i ryg-
 gen. Den soffan gick ändå bra att sälja,
 ty det var flera, som "älskade" villen.

Skriv endast på denna sida! Sid 13.

ACC. N:R. 5867

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Fahnberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
 Socken: Verum Berättat av: J. Jönsson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

14
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

ha en sån gammal ramn."

Vad redskapen bekräftar, var
 dessa naturligtvis i de flesta fall
 hemmagjorda. Bilderna 6-17
 visar en sanding snickeriverk-
 bygg, som används av Jönne
 Jönsson, hans far och farfar.

De äro: ohyvel (för det grövsta
 or brädan), smyvel (där man
 inte kom åt med andra), nothyvel,
 fönsterhyvel, rävalhyvel, rävla-
 säg, svarstål (hemmasmitt),
 putshyvel (färing i botten) samt
 mall för vikaren på en soffa.

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kahrberg
Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
Socken: Verum Berättat av: J. Tuvesson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

Uppteckningen rör

Bild 1.

Bild 2.

Soffa. (göingasoffa)

200 cm. läng. 55 cm. djup. Höjd 30 cm. till baks.
Högsta höjd 66 cm. Höjd vid armstöd 60 cm.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kallenberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
 Socken: Verum Berättat av: J. Tuvesson
 Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

Uppteckningen rör

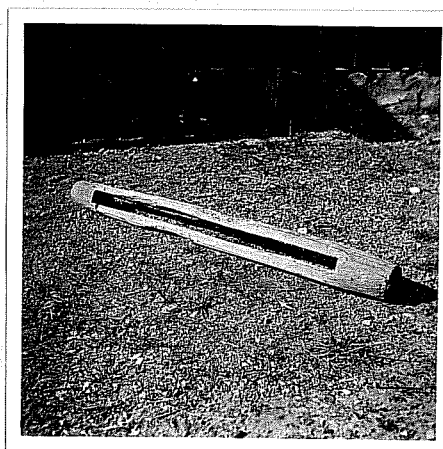

Bild 3.

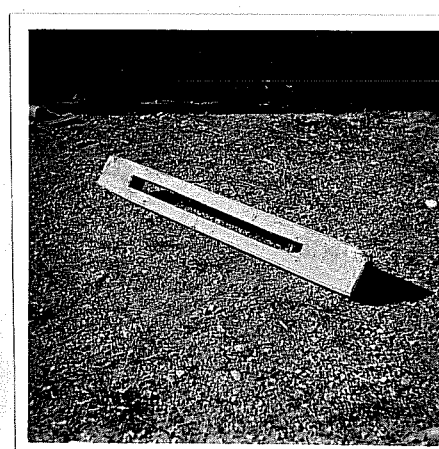

Bild 4.

Krampor.

Kramparna användes vid hoplimning av
 rygg, sofflock, sänggavel, kistor o. dyl.

4/ 95 cm. l. 11 cm. bred. 5 cm. tjock. Hål 64 cm.

3/ 116 cm. l. Hål 90 cm. ^{och} 4 cm. bredt. Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kallenberg
Härad: V. Grönå Adress: Ekelby
Socken: Verum Berättat av: J. Jansson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 Verum

Uppteckningen rör

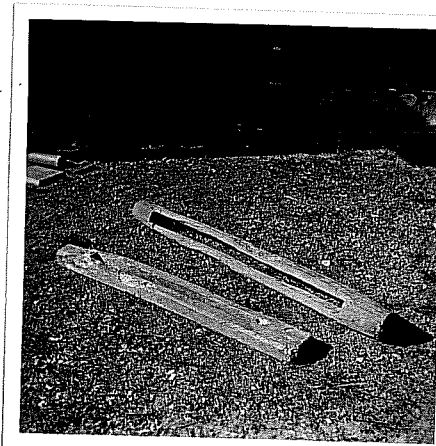

Bild 6.

Крамрог.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne. Upptecknat av: A. Kallberg
Härad: V. Göinge. Adress: Eksley.
Socken: Verum. Berättat av: J. Turesson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum

Uppteckningen rör

Bild 6.

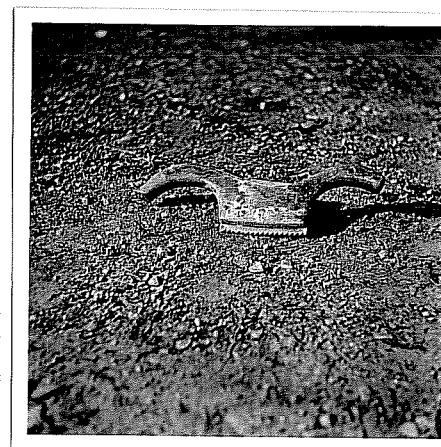

Bild 7.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kallberg
Härad: V. Göinge Adress: Eksley
Socken: Verum Berättat av J. Turesson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum

Uppteckningen rör

Bild 6.

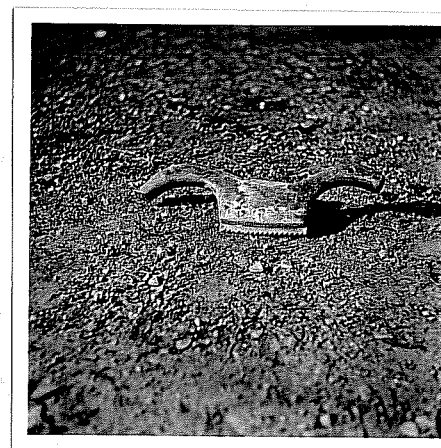

Bild 7.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5867

19
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *A. Hagberg*
Härad: *V. Göinge* Adress: *Ekby*
Socken: *Verum* Berättat av: *J. Jansson*
Uppteckningsår: *1938* Född år *1876* i *Verum*

Uppteckningen rör

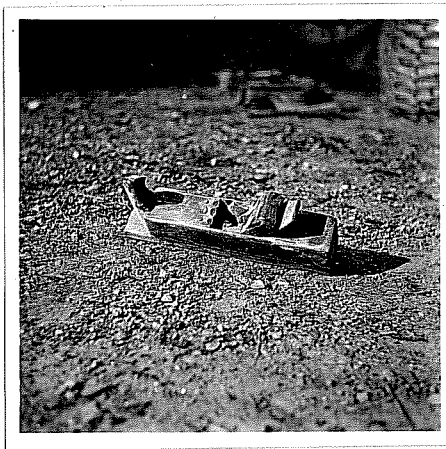

Bild 8.

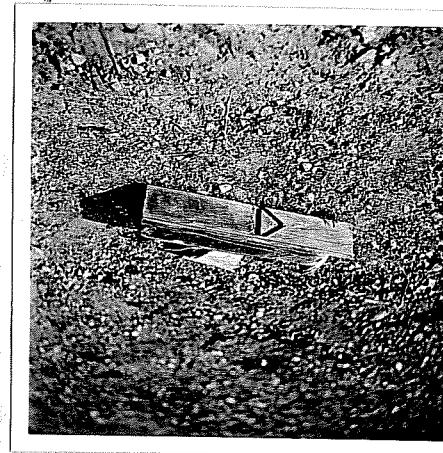

Bild 9.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kalnberg
 Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
 Socken: Verrum Berättat av: J. Trossen
 Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verrum

Uppteckningen rör

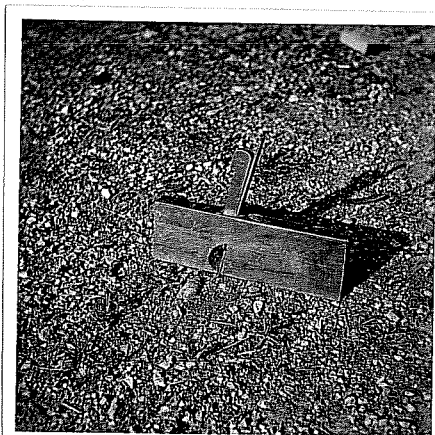

Bild 10.

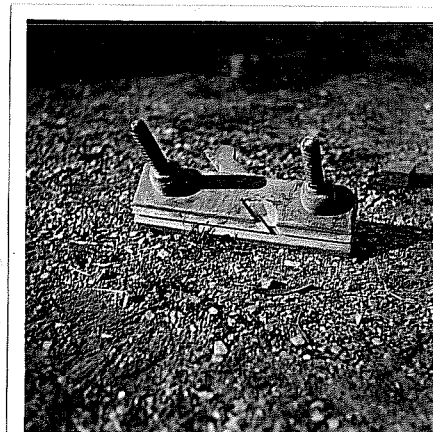

Bild 11.

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5867

21.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: P. Kalhberg
Härad: V. Gönne Adress: Eksley
Söcken: Verum Berättat av J. Tuvesson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verum

Uppteckningen rör

Bild 12.

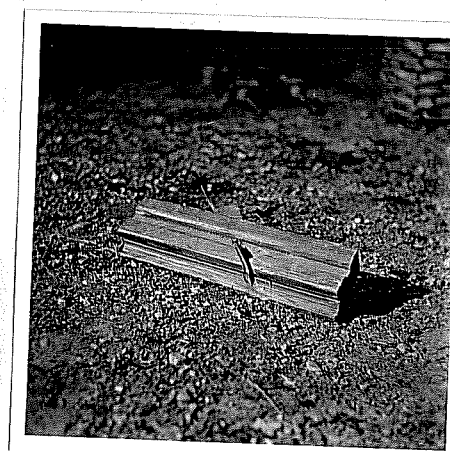

Bild 13.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne . Upptecknat av: A. Kahrberg
Härad: V. Gäringe . Adress: Ekeby
Socken: Verum . Berättat av J. Jönsson
Uppteckningsår: 1938 . Född år 1876 i Verum .

Uppteckningen rör

Bild 14.

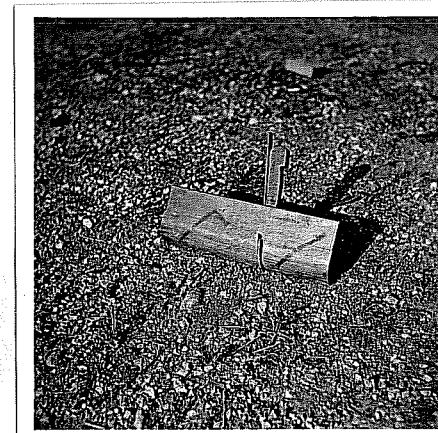

Bild 15.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kallenberg
Härad: V. Göinge Adress: Ekeby
Socken: Verrum Berättat av: J. Tronsson
Uppteckningsår: 1938 Född år 1876 i Verrum

Uppteckningen rör

Bild 16

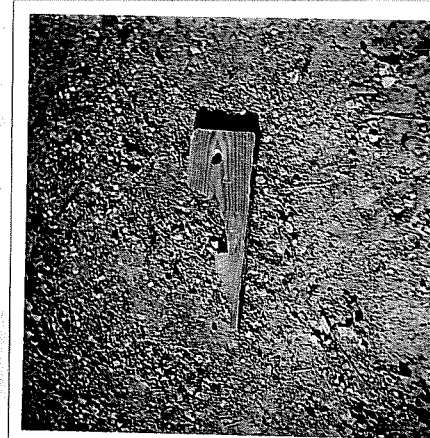

Bild 17.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne Upptecknat av: A. Kalnberg
Härad: V. Göinge Adress: Eksley.
Socken: Verum Berättat av J. Tuvesson
Uppteckningsår: 1938. Född år 1876 i Verum

Uppteckningen rör

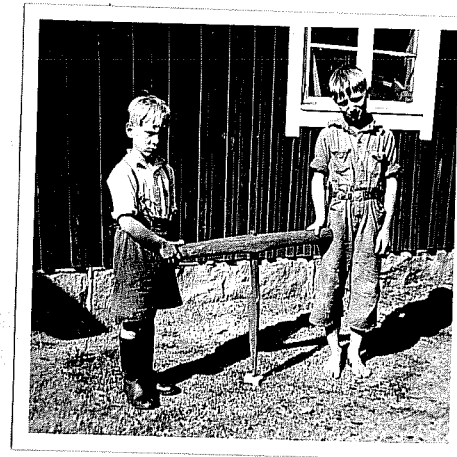

Bild 18. "Röske" Bild 19.
Användes att bärta trä i ljul med
3 tum. Borr 65 cm. längd. Skafth 74 cm.